

Hoe drugscriminelen jarenlang wisten te voorkomen dat hun rijkdom werd afgepakt

Posted on 16 april 2022 by Hans Werdmölder

Criminoloog Hans Werdmölder schrijft voor Wynia's Week een serie artikelen over de vraag waarom politie en justitie in Nederland zo vaak falen bij de misdaadbestrijding. In deze aflevering: boeven kwamen lang goed weg met hun criminele vermogen.

Sinds 2015 staat het versterken van weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit hoog op de agenda. Het begrip 'ondermijning' heeft in de kern betrekking op het verzwakken, het misbruiken en het ontwrichten van de maatschappelijke structuren in de rechtsstaat.

Drugs en ondermijning zijn onverbrekkelijk met elkaar verbonden. Dat uit zich onder meer in een verstrengeling van de onder- en bovenwereld, waarbij de macht van het criminele geld zich soms op letterlijk moorddadige wijze laat voelen. Jarenlang konden criminelen ook voorkomen dat het met criminaliteit verworven vermogen

werd afgepakt. De afpakkans was nihil.

De aanduiding 'ondermijnende criminaliteit' duidt op ernstige vormen van misdaad die de legale en beoogde werking van de rechtsstaat aantast. Deze ondermijning kent veel verschijningsvormen, zoals mensenhandel en arbeids-uitbuiting, milieucriminaliteit, wapenhandel, illegaal gokken en *last but not least* grootschalige drugshandel. Het is een spiraal van gebeurtenissen waarvan niemand weet waar die zal eindigen.

Hoe 'de ondermijning' een eigen directeur-generaal kreeg

Met grof geld blijkt alles te koop. Van moord op bestelling – vaak gepleegd door jonge huurmoordenaars – tot de diensten van uiterst professionele financiële en juridische dienstverleners. Door het grote aantal instanties dat betrokken is bij de ondermijnende, integrale aanpak van de georganiseerde misdaad, krijgt het beleid ook een complexer karakter. Een terugkerend probleem is de discussie over de juridische mogelijkheden tot uitwisseling van informatie tussen en met verschillende diensten en partners.

Daarnaast kan samenwerking met vele partners leiden tot verlammende discussies over de afbakening van taken en over de vraag aan welke instantie de opbrengsten kunnen worden toegerekend. Ook is er de vraag van de toenemende meeropbrengst. Samenwerking en de daarmee gepaard gaande afstemming kost tijd en de vraag is dus in hoeverre deze investeringen opwegen tegen de baten.

Daar komt nog bij, aldus een onderzoek van de DSP-groep in 2021, dat de resultaten van alle acties vaak moeilijk in cijfers zijn uit te drukken, niet in het minst omdat ze deels een preventief karakter hebben. Met het oog op de coördinatie van al deze taken is bij het ministerie van Justitie en Veiligheid een (tijdelijk) directoraat-generaal Ondermijning gevormd.

In 2017 verscheen de nota '*Toekomstagenda Ondermijning*', een gezamenlijke opgave van alle betrokken organisaties. In deze nota werd ook het actuele doel van dit brede offensief tegen de ondermijnende criminaliteit geformuleerd, namelijk het terugdringen van de georganiseerde criminaliteit door het vergroten van de slagkracht van de overheid, het opwerpen van barrières voor criminele markten en

het wegnemen van de sociaal maatschappelijke voedingsbodem. Kortweg, het oprollen, afpakken en voorkomen van de georganiseerde misdaad in Nederland.

In de brief van 11 november 2019 (nr. 259) van de minister aan de Voorzitter van de Tweede Kamer wordt gesteld dat hard gewerkt wordt aan diverse wetsvoorstellen in het kader van de ondermijningswetgeving. Het is duidelijk dat er veel achterstanden moeten worden ingehaald, zoals de strijd tegen de eigenaren van panden waar illegaal hennep wordt geteeld of drugs worden bereid, verdubbeling van strafmaat voor het illegaal bezit van automatische vuurwapens en de verhoging van de strafmaat voor daders die zware delicten plegen in georganiseerd verband, zoals geweld en liquidaties, het ontwikkelen van een model-protocol op het gebied van informatie-uitwisseling binnen gemeenten, wetsvoorstellen gegevensverstrekking door andere samenwerkingsverbanden en een wijziging van de Wet Bibob en nog een aantal andere initiatieven.

Hogere straffen, geld afpakken

Ook heeft de minister dan adviezen ingewonnen ter versterking van de strafrechtelijke aanpak. In de zomer van 2019 heeft de minister verschillende voorstellen in consultatie gebracht. In het najaar liggen er vijf concrete voorstellen klaar om voorgelegd te worden aan de leden van de Tweede en Eerste Kamer, te weten:

1. Verhoging strafmaximum bedreiging en extra strafverhoging bij bedreiging burgemeesters en andere bestuurders;
2. Strafbaarstelling bezit of vervoer van illegale grondstoffen (precursoren) voor harddrugs;
3. Strafbaarstelling binnendringen containerterminals op havens en luchthavens;
4. Verhalen van kosten voor vernietigen van stoffen als drugs en vuurwerk op daders;
5. Extra bevoegdheden om vermogen in kaart te brengen van degenen die een geldboete of schadevergoedingsmaatregel niet betalen of verbeurdverklaarde voorwerpen niet uitleveren.

Het is een bekend gegeven dat de portemonnee de meest gevoelige plek is van de crimineel. Het afpakken van de verdiensten uit crimineel vermogen is al jaren een beproefd, maar niet erg succesvol, middel gebleken in de bestrijding van de georganiseerde misdaad. Er moet eerst een veroordeling van een strafbaar feit

plaatsvinden voordat justitie, volgens de Plukze-wetgeving, crimineel vermogen kan afpakken.

De crimineel heeft zich tegen de zogeheten Plukze-wetgeving bewapend door formeel geen vermogen te hebben. Hij maakt gebruik van schijnconstructies, stromannen en adviezen van gespecialiseerde advocaten en juridische dienstverleners om beslaglegging op zijn vermogen te voorkomen.

Geld elders stallen

De bezittingen van criminelen staan doorgaans op naam van derden, dat kunnen familieleden zijn of zelfs op naam van een stichting die wordt beheerd door een partner, vriend of familielid, de zogeheten katvangers. Omkering van de bewijslast, door derden, katvangers, stromannen of beheerders van een stichting te laten aantonen hoe zij het vermogen hebben verkregen, kan hiervoor de oplossing zijn. Dit was in de jaren tachtig en negentig niet mogelijk.

Zo stonden alle bezittingen van de beruchte crimineel John Mieremet, inclusief zijn riante villa in het Belgische Neerpelt, op naam van vennootschappen die werden beheerd door zijn vriendin Ria Eelzak. John Mieremet werd in november 2005 vermoord. Conform de geldende richtlijnen is de criminele erfenis van 6,5 miljoen euro, na een slepende rechtszaak, in 2018 van haar afgenomen. Als Eelzak, die door justitie werd gezien als een 'strovrouw', niet zou hebben meegewerkt had ze vervolgd kunnen worden voor het witwassen van crimineel geld. De vrouw kreeg van het OM twee ton om haar verdediging te kunnen voeren.

Op 21 november 2020 laat de minister van Justitie en Veiligheid Grapperhaus weten dat hij ook werkt aan een nieuw wetsvoorstel om crimineel geld en zaken afkomstig van criminelen af te pakken zonder voorafgaande veroordeling voor een strafbaar feit. Dan gaat het niet allen om drugsgeld, maar ook om luxe auto's, fokpaarden en dure horloges.

Als de politie een pand binnenvalt op zoek naar illegale wapens en ook een half miljoen aan contanten vindt, is geen langdurig strafproces nodig om dat geld af te pakken als betrokkenen laten weten dat het niet van hen is. Ook trucs met verhullende eigendomsconstructies hebben dan geen zin. In de nieuwe werkwijze staat niet meer de persoon maar het object centraal in het afpakken. Vanwege de inbreuk op het eigendomsrecht is confiscatie alleen mogelijk na een onherroepelijke

beslissing van de rechter.

Belastingdienst kan effectiever zijn

Het afnemen van crimineel vermogen zijn vaak complexe zaken, zoals in de jaren negentig de langdurige rechtszaken tegen de drugscriminelen Charles Zwolsman en Johan Verhoek, de Hakkelaar, hebben laten zien. Ze werden in eerste instantie voor vele miljoenen aangeslagen, maar konden door langdurige rechtszaken voorkomen dat ze hun hele vermogen kwijtraakten.

Het blijkt ook dat de Belastingdienst daarin veel succesvoller kan zijn. Voor de Belastingdienst maakt het immers niet uit of inkomen legaal of illegaal is, het moet hoe dan ook belast worden. Daarvoor hoeven ze alleen maar te bewijzen dát er inkomen is. De Nederlandse Belastingdienst kan daarom een belangrijke rol spelen in het plukken van criminelen.

In de jaren tachtig stond de succesvolle paardenstal van Heinekenontvoerder Cor van Hout, 'stal De Flipper', formeel op naam van zijn vrouw Sonja. In dit geval werd het toppaard Varinsja door de fiscus geveild om met de opbrengst de belastingschulden van Van Hout te kunnen innen. In afwachting van zijn uitlevering zat Van Hout in een gevangenis in Frankrijk.

De Belastingdienst kan het afpakken ook heel lang volhouden, waardoor criminelen het ellendige gevoel krijgen geen kant meer op te kunnen. Maar ook de fiscale weg levert tal van praktische problemen op, zeker wanneer de criminelen kunnen beschikken over deskundige advocaten en financiële adviseurs.

Dit neemt niet weg dat op alle fronten, zowel op de luchthaven Schiphol als in de Rotterdamse haven steeds gezocht wordt naar samenwerkingsverbanden, waarbij bij aanhoudingen van professionele drugscriminelen ook steeds een financiële, internationale insteek heeft.

Aanvullende wetgeving

Daarnaast is aanvullende wetgeving nodig. Zo wordt een wettelijke regeling voorbereid die erin voorziet dat de rechter bij het opleggen van een ontnemingsmaatregel kan bepalen dat de veroordeelde wordt beperkt in de beschikking over zijn vermogen, door die in handen te leggen van een

toezichthouder. Een soort 'strafrechtelijke curatele'. Ook wordt nader onderzocht om op langere termijn financieel toezicht te houden op de vermogens van criminelen via de ontwikkeling van 'continue vermogens-monitors'.

De confiscatie van crimineel vermogen dat zich bevindt in andere lidstaten van de EU zal worden vereenvoudigd en versneld door de Europese Confiscatieverordening, die eind 2020 in werking treedt. De wetgeving hiervoor zal, aldus de minister, nog aan de Raad van State moeten worden voorgelegd.

Het idee van 50PLUS Kamerlid Krol, om via het instellen van een structureel drugsfonds het geld dat wordt ontnomen via inbeslagname direct terug te laten vloeien in de kas van het ministerie om drugscriminaliteit aan te pakken, wordt vanwege praktische redenen niet uitvoerbaar geacht. Het afgepakte geld gaat nu direct naar de centrale schatkist. De criminelen, en hun adviseurs, zitten natuurlijk ook niet stil. Keer op keer blijkt dat ze de overheid een slag voor zijn en vaak konden ze hun vermogen behouden.

Wynia's Week stelt de vragen bij het nieuws. Steunt u deze broodnodige, onafhankelijke berichtgeving? Doneren voor Wynia's Week kan via de **bankrekening van Wynia's Week NL94 INGB 0006 3945 08** of [**HIER**](#). Hartelijk dank!